

Toekomstvisie

Gemeente Utrechtse Heuvelrug 2021

Dorpsparticipatie in Leersum

Inhoudsopgave

Hoe zijn inwoners, ondernemers en organisaties betrokken?	3
Respons enquête en deelname online dialoogsessie	4
Samenvatting uitkomsten.....	4
Algemeen.....	4
Sociale samenhang en betrokkenheid	4
Voorzieningen en ontmoeting	5
Wonen	5
Verkeer	6
Openbare ruimte en groen	6
Klimaat.....	6
Gezondheid en veiligheid	7
Initiatieven Samen leven, samen doen	7
Resultaten: links en bijlagen	7
Vervolg.....	8
Blijf op de hoogte	8
Vragen of opmerkingen?	8

De gemeente Utrechtse Heuvelrug maakt een toekomstvisie. Een visie op wat voor gemeente we zijn, maar vooral ook willen zijn. Niet alleen nu, maar ook over pakweg twintig jaar. Die visie kan en wil de gemeente niet alleen bedenken. Daarom ging de gemeente in gesprek met inwoners, ondernemers en organisaties uit Leersum om informatie te verzamelen en antwoord te kunnen geven op de vraag:

“Wat is ervoor nodig om de dorpen ook in de toekomst (2040) vitaal, toekomstbestendig en aantrekkelijk te houden?”

In dit verslag leest u hoe inwoners, ondernemers en organisaties zijn betrokken bij de toekomstvisie, een samenvatting van de uitkomsten en vindt u links en verzamelingen van opgehaalde informatie. Tot slot leest u hoe wij verder gaan en op welke manier u een bijdrage kunt leveren.

Hoe zijn inwoners, ondernemers en organisaties betrokken?

Op 11 februari 2021 organiseerde de gemeente een kick-offbijeenkomst voor de dorpsnetwerken uit alle dorpen van de Utrechtse Heuvelrug. Hier schetsten we de aanpak van de toekomstvisie en inventariseerden we de eerste ideeën over hoe we ervoor konden zorgen dat we een brede doelgroep bereiken en betrekken bij de toekomstvisie. Op 25 februari kwam het dorpsnetwerk van Leersum bij elkaar om dorps specifieke onderwerpen te benoemen en gezamenlijk een opzet te maken van een actieweek om mensen te betrekken bij de toekomstvisie.

Mensen uit Leersum konden op verschillende manieren meedenken. Zij konden van 18 maart t/m 12 mei een online enquête invullen en deelnemen aan een online dialoogsessie op 8 april. In de weken die voorafgingen aan de dialoogsessie zette het dorpsnetwerk in samenwerking met de gemeente zich in om met succes een grote groep deelnemers te betrekken bij de toekomstvisie. Dit gebeurde door:

- Omroepwagen: Jos Rams, Lyander Schmitz & co hebben met een omroepwagen heel Leersum laten weten dat er aan de Toekomstvisie wordt gewerkt. Ze zijn op een middag en avond het hele dorp doorgereden om mensen te laten weten dat dialoogsessie zou plaatsvinden en de enquête ingevuld kon worden.
- Flyers huis-aan-huis verspreiden: Thekla den Boer, Jos Rams, Ria Laauwen hebben vele kilometers in de benen om zo'n 2.000 flyers huis-aan-huis rond te delen.
- Bakfietsstand in centrum: Christine Tichelaar, Ria Laauwen en Jos Rams hebben op zaterdag met de Bakfiets de kou getrotseerd om flyers bij de Albert Heijn uit te delen. Tegelijkertijd is het dorpsnetwerk Leersum gepromoot.
- Bericht in nieuwsbrief scholen: Elselien Wiebenga en Hubert van Zanten hebben gezorgd dat de scholen actief hebben meegedaan. In de nieuwsbrief van de scholen zijn de ouders op de enquête gewezen.
- In gesprek met leerlingenraad van de Schakel: in samenwerking met Elselien Wiebenga zijn de leerlingen die actief zijn in de leerlingenraad in gesprek gegaan met een medewerker van de gemeente over hoe zij de toekomst zien. Aan de hand van stellingen is inzicht verkregen in hoe deze leeftijdsgroep over de toekomst denkt.
- Achter de Kaap: Wilco Willemsen en Jack Kardolus hebben tijdens de wekelijkse samenkomst 'Achter de Kaap' het gesprek over de toekomstvisie aangezwengeld. Ze hebben gevraagd om ook nog keer in gesprek te gaan met de gemeente als de uitkomsten van de participatie geanalyseerd zijn.

- Via communicatiekanalen van de gemeente een e-mailuitnodiging verspreid, kwamen diverse berichten in de krant en werden oproepen gedaan via sociale media. Er werd een postercampagne opgezet en flyers werden verspreid op strategische plekken.

Respons enquête en deelname online dialoogsessie

De digitale enquête werd 160 keer door mensen uit Leersum ingevuld. De grootste groep respondenten is 51-65 jaar.

Op 15 april vond de online dialoogsessie plaats voor Leersum. 79 mensen meldden zich aan en ruim 40 mensen deden daadwerkelijk mee. Na een introductie van wethouder Hans Waaldijk volgde een korte introductie van verschillende adviseurs. Zij lichtten toe wat zij belangrijk vinden om de dorpen vitaal en toekomstbestendig te houden. Vervolgens beantwoordden deelnemers enkele vragen via Mentimeter. Daarna gingen de deelnemers in zes verschillende break-outrooms met elk een eigen thema uit elkaar. Onder begeleiding van een gespreksleider vanuit de gemeente werd in twee rondes van 45 minuten gesproken over onderwerpen die belangrijk zijn voor de toekomst van Leersum. De gesprekken zijn vastgelegd op online whiteboards.

Samenvatting uitkomsten

Algemeen

De respondenten uit Leersum waarderen vooral het dorpse karakter van hun dorp, de aanwezige voorzieningen en hun mede-dorpsbewoners. Ze ervaren hun dorp veelal als gezellig en levendig, met een rijk verenigingsleven, maar zien wel dat de horeca dreigt te verdwijnen en dat voorzieningen onder druk kunnen komen te staan. Voor jongeren is er, naast de verenigingen, niet zo veel te doen.

Sociale samenhang en betrokkenheid

De respondenten in de enquête leggen een focus op de sociale aspecten van vitaliteit: het naar elkaar omkijken en elkaar ontmoeten.

Het grootste deel van de respondenten denkt graag mee over gemeentelijke vraagstukken en geeft aan vaker en structureler met de gemeente in gesprek te willen. Een aantal mensen geeft hierbij aan soms bepaalde expertise te missen in de participatie. De overgrote meerderheid van de Leersummers wil zelf meepraten over onderwerpen die ze interessant vinden. Een kleine minderheid vindt het voldoende om zich te laten vertegenwoordigen door de raad.

Een wat kleinere groep respondenten geeft aan graag zelf initiatief te nemen voor hun dorp, maar ervaart soms tegenwerking hierbij vanuit de gemeente. Ook tijdens de dialoogsessie ervoeren mensen de gemeente als remmend. Het kan veel eenvoudiger en leuker volgens de deelnemers. Ook de 'Right to Challenge' is genoemd: het recht om de gemeente te verzoeken bepaalde taken over te dragen aan inwoners.

Een extra aandachtspunt dat een aantal keer is genoemd is 'hoe gaan we om met nieuwkomers'? Juist wanneer nieuwe mensen instromen in het dorp ligt daar een kans om het dorp te versterken.

Het vasthouden van nieuwkomers en het aantrekkelijk houden van het dorp is dan een punt van aandacht.

Voorzieningen en ontmoeting

De meeste respondenten maken zich voor de toekomst zorgen over het voorzieningenniveau en het tekort aan betaalbare woningen voor mensen met een middeninkomen. Mensen missen wat gezelligheid en dynamiek in het centrumgebied. Een deel van de respondenten geeft aan dat vooral voor jongeren er niet veel te doen is. De oproep om jongeren 'vast' te houden kwam een aantal keer terug.

Mensen ontmoeten elkaar vooral bij de Binder, in het centrum, bij de kerk en op het voetbalveld. Vooral de Binder wordt goed gewaardeerd in het dorp. Het winkelcentrum kan wel wat meer gezelligheid, groen en uitstraling gebruiken, volgens veel respondenten. Aan de overkant, bij het Kerkplein, zou wat extra horeca welkom zijn.

Ondernemers en verenigingen zijn van groot belang voor een toekomstbestendig dorp, aldus de deelnemers aan de dialoogsessie. Zij zien ook een nieuwe identiteit voor Leersum weggelegd waarbij bijvoorbeeld het 'outdoor'gevoel sterker kan worden uitgedragen om toeristen aan te trekken en de Rijkstraatstraatweg als 'flaneerstraat' kan dienen. Deze weg zou ook de uitstraling mogen hebben 'de ingang naar de rest van het dorp' te zijn. Een groep 35-40'ers wil hier graag mee aan de slag.

Ook is genoemd dat het dorp de 'oude waarden' (zoals een rijk verenigingsleven en samenhang, een bruine kroeg) kan verbinden met 'nieuwe waarden' (zoals het aantrekken van recreanten als specifieke doelgroep, het imago van *outdoorbeleving* en de aanwezigheid van een motel).

Een aantal respondenten geeft in de enquête aan dat Leersum en Amerongen meer zouden kunnen samenwerken, zowel om voorzieningen op peil te houden als op cultureel gebied. Tijdens de dorpsdialoog gaf de meerderheid van de aanwezigen juist aan liever wat meer te betalen dan samen te werken met andere dorpen. Een aantal invullers van de enquête noemt ook dat er behoefte is aan een gezondheidscentrum in het dorp.

De dorpscoördinator wordt gemist. Snel handelen wordt daardoor moeilijker, terwijl dit juist nodig is om het dorp vitaal te houden.

Wonen

Veel respondenten op de enquête geven aan zich zorgen te maken over het tekort aan betaalbare woningen voor mensen met een middeninkomen. De roep om woningen, vooral voor 'eigen' starters en gezinnen, is vrij groot. Ook tijdens de dialoogsessie werd die urgentie gevoeld. Tegelijkertijd vinden de meeste inwoners het belangrijk dat woningen goed passen bij de directe omgeving, en dat er alleen gebouwd wordt zonder negatieve effecten op de natuur.

Qua mogelijke inbreidingslocaties kijken veel respondenten vooral naar 'verwaarloosde' plekken, onder andere langs de Rijksstraatweg en leegstaande bedrijfspanden. Locaties als Eifelland en het caravanterrein bieden volgens veel mensen al lange tijd kansen voor woningbouw. Ze vragen zich af waarom dit zo lang moet duren. In de dialoogsessie gingen geluiden op om in het centrumgebied enigszins de hoogte in te gaan (max 5 hoog), maar de meningen waren verdeeld.

Verder benoemen mensen zowel in de enquête als bij de dorpsdialoog dat bij inbreiding het karakter van het dorp onder druk kan komen te staan. En dat behoud van het dorps karakter is juist een belangrijke randvoorwaarde. Zij pleiten er juist voor om eerder over te gaan tot uitbreiding. Aan de

ene kant is er de oproep om tot een weldoordacht ‘masterplan’ te komen, waarbij woningbouw juist kwaliteit toevoegt aan het dorp. Aan de andere kant komt ook het tegenovergestelde geluid voorbij: juist helemaal niet uitbreiden en volstaan met inbreiding.

Qua uitbreiding worden de Nieuwe Steeg en het gebied ten oosten van de Broekhuizerlaan veel genoemd. Andere mensen zien op die laatste plek juist kansen om de natuur te versterken. Ook de hoek bij de Boerenbuurt/Achterweg komt veel voorbij. Een aantal mensen roepen op om vooral niet in cultuurhistorisch waardevol landschap te gaan bouwen.

Verkeer

Leersummers geven aan vaker de fiets te willen pakken als het openbaar vervoer vaker rijdt en de fietspaden veiliger zijn. Er wordt vaak te hard gereden door het dorp. De OV-verbinding naar zowel Utrecht als Amersfoort kan volgens veel inwoners beter en zijn belangrijk om het dorp vitaal te houden.

Het vele zware verkeer wordt redelijk vaak genoemd in de enquête als belemmering, vooral door de bebouwde kom over de Rijksstraatweg en Torenzichtlaan. In de dialoogsessie was juist het toenemende zware verkeer in het buitengebied een punt, vooral de combinaties zwaar verkeer met verkeersonveiligheid voor fietsers en de schoolgaande kinderen op de fiets werden genoemd.

De respondenten wijzen de rotonde Darthuizerpoort (‘Donderberg’) vaak aan als onveilige plek voor fietsers wegens onoverzichtelijkheid.

Openbare ruimte en groen

Veel aanwezigen bij de dorpsdialoog vragen aandacht voor de balans tussen versterking en groen, waarbij zij het gevoel hebben dat die laatste er een beetje bij inschiet. Dit terwijl groen als een belangrijk kenmerk van het dorp wordt gezien. Mensen merken op dat inwoners ook best iets zelf kunnen doen aan het onderhoud, en dat het wel wat diverser kan. Dit ook met het oog op het veranderende klimaat.

Het gebrek aan speelplaatsen wordt door enkele respondenten aangegeven. Om dit op te lossen, wordt onder andere het gebied bij de Oude Kolk aangewezen. Deze plek leent zich ook voor een diverse beplanting met meer bomen, volgens een aantal mensen. Even verderop, bij de Binder, ziet men kansen voor bijvoorbeeld een buurtmoestuin. Ten noordoosten van de Boerenbuurt kan een landschapspark komen, aldus een aantal mensen.

Klimaat

Bij de dialoogsessie is gesproken over het stimuleren van groene tuinen. Maak hier bijvoorbeeld afspraken over bij nieuwbouw en informeer mensen die net een huis hebben gekocht.

Aanwezigen missen de stimulans voor het aanschaffen van zonnepanelen door particulieren. Veel ouderen zien dit niet zitten, en mensen met een kleinere portemonnee kunnen zonder subsidie de aanschaf niet doen. Voor bedrijven die nog geen ‘zon op dak’ hebben, zijn aanwezigen strenger: de overheid mag hier best een stevigere rol in pakken.

Over houtstook zijn de meningen verdeeld: sommigen willen dit helemaal verbieden, anderen willen het houden bij goede afspraken over wanneer wel/niet.

Gezondheid en veiligheid

Een redelijk aantal respondenten en aanwezigen bij de dialoogsessie geeft aan geuroverlast te ervaren vanuit de agrarische sector aan de Nieuwe Steeg. Een aantal deelnemers vindt het tegengaan van intensieve veeteelt zo dicht bij het dorp een eerste voorwaarde om gezond en vitaal te zijn. De gemeente is hierin in het verleden veel te toegeeflijk geweest, geeft een aantal mensen aan, en moet nu stappen gaan zetten om de sector te laten verduurzamen.

Sommige mensen geven aan dat wandelen in het dorp niet altijd aantrekkelijk en veilig is voor iedereen. Hier zou wat aandacht voor moeten zijn als je dit wil stimuleren.

Initiatieven Samen leven, samen doen

Tijdens de digitale break-out hebben deelnemers op drie thema's ideeën ingebracht voor nieuwe sociale initiatieven in Leersum: ouder worden, kwetsbare doelgroepen en opgroeien. Ideeën die genoemd zijn:

- Oprichten van een koor.
- Samen eten in de Binder.
- (Denk)sportverenigingen gastlessen laten geven bij scholen of BSO.
- Wandelsessies. Gezamenlijk wandelen met mensen die in een rolstoel zitten.
- Thema-avonden voor jongeren in De Binder.
- Uitwisseling tussen ouders stimuleren door op momenten waarop kinderen sporten of muziek maken ook iets te organiseren voor ouders.

Afhankelijk van initiatiefnemers worden de komende tijd deze ideeën nader uitgewerkt of verder onderzocht. We kijken terug op een goede uitwisseling van ideeën tussen inwoners, organisaties en gemeente en waarbij nieuwe contacten ontstonden.

Resultaten: links en bijlagen

In aanvulling op bovenstaande samenvatting delen we graag de informatie die we tot nu toe opgehaald hebben:

- Dorpsparticipatie Leersum: <https://bit.ly/3ylq127>
- Onderwerpen Leersum: <https://bit.ly/3frkvCy>
- Bijlage: Analyse bureaustudie Leersum: <https://bit.ly/34uPFUs>
- Mentimeter uitkomsten tijdens de dialoogsessie: <https://bit.ly/3i57Sij>
- Resultaten per thema tijdens Dialoogsessie:
 - Initiatieven: 'Samen leven, samen doen': <https://bit.ly/2SZCngh>
 - Openbare ruimte en groen: <https://bit.ly/3hAMWRk>
 - Woningbouw: <https://bit.ly/3v3u556>
 - Verkeer en verkeersveiligheid: <https://bit.ly/3eXbKkt>
 - Gezonde en duurzame dorpen: <https://bit.ly/2RuVO03>
 - Samenwerken aan voorzieningen: <https://bit.ly/3ytzqF9>
- Enquêteresultaten verwerkt in een digitale kaart: <https://bit.ly/3wkyQHD> (openen met Microsoft Edge of Firefox browser. Chrome en Safari werken niet goed.)
- Bijlage: Gerubriceerde en samengevoegde antwoorden van mensen uit Leersum op de online enquête: <https://bit.ly/2SM9296>

Vervolg

De opgehaalde resultaten worden gebruikt voor verschillende projecten en producten waar de gemeente aan werkt. Allereerst worden alle resultaten, ook van andere dorpen, verwerkt in een bondige en aantrekkelijke toekomstvisie voor de hele gemeente. In juli/augustus delen we met u een conceptversie waarop u kunt reageren. De reacties bundelen we in een bijlage en verwerken we in een definitieve versie die oktober in de gemeenteraad besproken wordt.

Tegelijk komen veel resultaten terug in projecten, zoals de omgevingsvisie en Dorpsgerichte Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). Daarnaast is dit traject een start van een nieuwe samenwerking tussen de gemeente en het netwerk uit de dorpen. Hoe dit eruit ziet, moet zich de komende periode ontwikkelen in de nieuwe visie op dorpsgericht werken.

Tot slot bekijkt de gemeente of er vragen, meldingen en ideeën zijn die op relatief korte termijn opgepakt kunnen worden. Gezien het grote aantal reacties op de enquêtes en de breedte aan onderwerpen die zijn besproken is het niet mogelijk om overal (persoonlijk) terugkoppeling op te geven. Wilt u aan de slag of wacht u te lang op een oplossing? Schroom dan niet om contact op te nemen of een herinnering te sturen. Wij doen ons best om met de resultaten aan de slag te gaan!

Blijf op de hoogte

Natuurlijk houden we u via het Gemeentenieuws en onze sociale media op de hoogte. Op www.heuvelrug.nl/toekomstvisie vindt u altijd de laatste informatie.

Vragen of opmerkingen?

Stuur een e-mail naar projectenplein@heuvelrug.nl.